

Nr 356.

Av herrar **Hansson** i Rubbestad och **Pettersson** i Norregård, i
*anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 37, angående
lönereglering för landshövdingarna.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 37 har föreslagits ny lönereglering för landshövdingarna. Då de ökade förmåner, som därvid föreslås, i betydande grad skilja sig från vad som kommit andra tjänstemän till godo vid den i fjol beslutade löneregleringen, torde det vara skäl att pröva, huruvida icke en annan lönesättning bör äga rum än den Kungl. Maj:t föreslagit.

De nuvarande lönerna för landshövdingarna fastställdes år 1925. Likasom nu föreslog Kungl. Maj:t då, att ersättningen skulle utgå med dels en fast lön dels ock ett särskilt belopp för representationskostnader. Det senare beloppet var för flertalet landshövdingar föreslaget till 3,600 kronor per år. Statsutskottet och riksdagen ville emellertid inte vara med om denna uppdelning utan ansågo det lämpligare att ett enda gemensamt belopp utginge både till lön och representationsbidrag. Till följd därav ökade riksdagen de av Kungl. Maj:t föreslagna lönerna med i genomsnitt 3,600 kronor per år och härigenom blev lönen fastställd till 23,500 kronor för landshövdingarna i Malmöhus län och Göteborgs och Bohus län samt till 21,000 kronor för var och en av de övriga.

Nu föreslås lönen till 22,000 kronor samt dessutom ett särskilt representationsbidrag för flertalet landshövdingar å 6,000 kronor, alltså en lönehöjning av 7,000 kronor. Om man emellertid därifrån avdrager det behöriga dyrtidstillägget å 840 kronor vid ett indexläge av 156, återstår ett belopp av 6,160 kronor som direkt löneförhöjning. Dessutom föreslås att staten hädanefter skall helt bekosta uppvärmningen av landshövdingens tjänstebostad, vilket är beräknat medföra en ökad kostnad för varje tjänsteinnehavare av genomsnittligt 600 kronor per år, och vidare har det föreslagits, att staten jämväl övertog kostnaderna för elektrisk strömförbrukning. Enligt föreliggande uppgifter växlade dessa under år 1937 mellan 137 kronor och 533 kronor. Slutligen föreslås också att staten skulle ikläda sig kostnaderna för landshövdingebostädernas förseende med viss uppsättning porslin, glas och bordssilver.

En sammanräkning av dessa förmåner visar, att den föreslagna löneregleringen skulle draga en kostnad av närmare 175,000 kronor per år för 24 stycken befattningshavare. Och ändå äro härvid inte medräknade kostnaderna för inköp av porslin, glas och bordssilver, för vilket någon kostnadsberäkning icke finnes i propositionen, men som helt säkert kommer att draga många tusentals kronor.

Man blir verkligen betänksam, när man märker denna våldsamma ökning av mer än 7,000 kronor per år och befattningshavare och detta särskilt när det gäller en grupp, som sannerligen inte, vad avlöningen beträffar, befinner sig på någon livets skuggsida. Här kan man inte med fog förfäktas den meningen att de nuvarande lönerna skulle vara för låga, för att proletärer eller mindre förmögna personer skulle kunna åtaga sig dessa tjänster mot nu gällande lön. Enligt vår mening fyller de nuvarande lönerna mer än väl alla rimliga anspråk i den vägen.

För att komma fram till denna väldiga löneförhöjning begagnar departementschefen samma metod som vid löneregleringen 1925, nämligen att motivera med ett särskilt representationstillägg. Vi däremot vilja i detta avseende hävda samma uppfattning som statsutskottet och riksdagen gjorde 1925. Vi hålla nämligen före, att det inte torde vara lämpligt att man vid sidan av lönen har ett särskilt representationsbidrag. Detta kan medföra att allmänheten kommer att ställa ökade krav på en landshövdingens frikostighet, något som enligt vår mening inte bör ske, utan hysa vi i stället den meningen att en landshövding mycket väl kan fylla sin uppgift såsom en god länschef även om han inte skulle vara det ringaste frikostig av sig. Detta system med representationsskyldighet är en gammal kvarleva från äldre tider, som man i våra dagar borde sträva efter att komma ifrån. Åtminstone bör det inte i ett avlöningsreglemente fastslås hur mycken gästvänlighet, som bör ifrågakomma, vilket i realiteten skulle bli fallet, om man fastställer ett visst belopp. Det är så många omständigheter, som spela in vid utövandet av representation, vilket gör att det torde vara mycket olämpligt att fastslå ett visst belopp. Man kan ju bara tänka sig att den ene landshövdingen är absolutist och av principiella skäl inte ens bjuder på vin till middagen under det att den andre bjuder både på vin och starkare drycker. Det är inte omöjligt att den förre kan ordna en mycket trevlig middag för kanske fem kronor per kuvert under det att den andres kostar sjudubbelt upp, utan att därigenom den senare middagen på något som helst sätt är mera fördelaktig ur statens synpunkt än den andra — så vida man inte räknar spritskatten.

Om den ene landshövdingen för en viss representation alltså behöver betala 6,000 kronor så kanske den andre kan utöva motsvarande representation lika bra för 1,000 kronor. Och vad har staten med detta att göra? Är det inte bättre att överlåta åt landshövdingarnas eget omdöme att bestämma både hur mycket de böra representera ävensom dyrbarheten av densamma? Detta göra de utan tvivel bäst om de komma i åtnjutande av en enhetlig lön.

Vi kunna därför inte finna annat än att det ur flera synpunkter torde vara lämpligast att låta ersättningen till landshövdingarna utgå såsom hittills med ett enhetlig lönebelopp.

När det sedan gäller att fastställa detta belopp är det kanske mera vanskligt att med samma bestämdhet uttala sig. 1925 års lönereglering baserade sig på synnerligen ingående utredningar såväl av 1902 års löneregleringskommitté som av 1924 års landsstatslönesakkunniga och med jämförelse av andra befattningshavare, som lönereglerats 1921. Förutsatt att denna löne-

reglering varit väl avvägd, och man har ingen anledning att betvivla detta, så skulle landshövdingarnas löner nu fastställas till 22,000 kronor, om nämligen samma beräkningsgrund skall tillämpas på dessa som tillämpats mot andra statens befattningshavare vid deras lönerreglering 1938. För vår del anse vi också att detta är en ganska försvarlig lön, särskilt om man tar i betraktande att därtill kommer åtnjutande av fri bostad, som naturligtvis är värd flera tusen kronor per år.

Om det emellertid skulle förhålla sig så, att representationskostnaderna, såsom i departementspromemorian framhålles, för flertalet län stigit till 6,000 kronor medan de år 1925 för flertalet landshövdingar värderades till 3,600 kronor, så kanske en viss höjning av lönen kan vara motiverad.

Men man måste då komma ihåg att 3,600 kronor, avsedda till representationskostnader, redan 1925 inarbetats i den fasta lönen. Följaktligen skulle återstå 2,400 kronor att nu ytterligare inarbeta för att komma upp till ett belopp av 6,000 kronor, som departementschefen anser vara skälig representationskostnad för flertalet landshövdingar. Därvid måste man emellertid bemärka, att departementschefen föreslagit att staten skall svara för hela uppvärmningen av tjänstebostaden, vilket värderas till genomsnittligt 600 kronor per befattningshavare, ävensom att staten skall övertaga kostnaderna för elektrisk strömförbrukning, vilket genomsnittligt torde kunna beräknas till 350 kronor per år och befattningshavare. Biträder man detta förslag, vilket ur praktiska synpunkter kan vara önskvärt, så bör ju beloppet å 2,400 kronor betydligt reduceras. För att emellertid få ett jämnt belopp föreslås att de flesta landshövdingarnas löner höjas från 22,000 kronor med jämnt 2,000 kronor till 24,000 kronor. Detta bör gälla alla län utom beträffande Malmöhus län samt Göteborgs och Bohus län, för vilka lönen bör fastställas till 27,000 kronor. Vi förutsätta att å dessa löner dessutom skall utgå rörligt tillägg efter samma grunder, som gälla för övriga statens befattningshavare.

Genom vad sålunda föreslagits kunna årligen inbesparas 94,000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, och vi våga ändå påstå att ingen med skäl kan göra gällande att de av oss föreslagna lönerna äro för knappt tilltagna. Däremot kan man mycket väl förstå, om i ett demokratiskt samhälle en motsatt uppfattning vill göra sig gällande. De flesta bönder och industriarbetare stå helt säkert spörjande, hur deras representanter i riksdagen kunna medverka till dylik lönesättning. Det är därför synnerligen viktigt att bågen inte spännes alltför hårt. Man må också komma i håg, att denna lönesättning ganska säkert har i sitt släptåg andra konsekvenser, som vi nu inte kunna överblicka. Vi endast vilja erinra om biskoparnas lönerreglering för något år sedan, hur man därvid framhöll likheten med landshövdingarnas löner såsom huvudmotivet, och det skulle därför inte förvåna om man från det hållet snart återigen kommer med krav på ny lönerreglering, då man nu ser hur landshövdingarna gynnas.

Då man dessutom sett i föreliggande statsverksproposition, att finansministern med bästa vilja i världen icke ens under nuvarande goda konjunkturen kunnat hålla balansen mellan inkomster och utgifter för nästkommande bud-

getår utan att en brist uppstått på över 20 milj. kronor, så kan man inte vara med om att ytterligare försämra statens finanser genom att ge dessa högt avlönade tjänstemän denna kraftiga löneförhöjning, som departementschefen föreslagit.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte

dels avslå Kungl. Maj:ts förslag om särskilda representationsbidrag till landshövdingarna,

dels ock med godkännande i övrigt av vad Kungl. Maj:t föreslagit besluta, att lönen fastställs till 27,000 kronor, såvitt angår landshövding i Malmöhus län eller Göteborgs och Bohus län, samt till 24,000 kronor, såvitt angår landshövding i annat län.

Stockholm den 4 februari 1939.

Axel Hansson

i Rubbestad.

J. V. Pettersson

i Norregård.